

prima instanță: Jud. Rîșcani mun. Chișinău (N. Arabadji)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

16 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Josan Valeriu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Josan Valeriu împotriva lui Perciun Roman cu privire la recunoașterea valabilității actului juridic și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 10 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Perciun Roman, a fost casată hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău și a fost pronunțată o hotărâre nouă de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 24 februarie 2014 Josan Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Perciun Roman cu privire la recunoașterea valabilității actului juridic și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la 28 iunie 2011 a încheiat cu Perciun Roman precontractul de vânzare-cumpărare a cotei părți a capitalului statutar, prin care ultimul s-a obligat să-i vândă cota-parte de 50 % din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL, la prețul de 100 000 de euro, care urma a fi achitat conform graficului stabilit în pct. 3.1 din precontract.

A indicat Josan Valeriu că conform pct. 4.1 din precontractul de vânzare-cumpărare, din momentul achitării de către cumpărător a primei rate, spațiul cu suprafața de 80,3 m.p., deținut în baza contractului nr. 39 din 01 iunie 2002, aflat la etajul 1 al clădirii situate pe bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 134, mun. Chișinău, în care este amplasat un salon de frumusețe, va trece în gestiune comună și părțile se vor folosi egal de rodul ei. Totodată, pct. 4.3 stipula că cumpărătorul Josan Valeriu se obliga să privatizeze spațiul menționat în pct. 4.1 nu mai târziu de 28 iunie 2012. Conform pct. 2.4 din precontract părțile au convenit că se vor prezenta pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare la 28 iunie 2012 la biroul notarial, dată la care vânzătorul va avea asupra sa toate actele necesare.

A declarat reclamantul că prin acordul adițional încheiat la 11 august 2011, părțile au modificat pct. 3 din precontractul de vânzare-cumpărare a cotei-părți a capitalului

statutar, stabilind că cumpărătorul urma să achite vânzătorului suma de 95 000 de euro în 5 rate până la 28 iunie 2012.

La 09 martie 2012 părțile au încheiat un nou acord adițional prin care au modificat prețul cotei-părți din capitalul statutar și anume de 92 000 de euro, care urma a fi achitat în 6 rate până la 28 iunie 2012.

Ulterior, prin acordurile adiționale încheiate la 21 martie 2012, 20 aprilie 2012, 11 septembrie 2012, 29 decembrie 2012, 20 martie 2013, 19 mai 2013, 08 iunie 2013, 22 iunie 2013, 19 iulie 2013 și 08 august 2013, părțile au modificat pct. 3 și 4.3 din precontract, convenind că Josan Valeriu să achite lui Perciun Roman prețul cotei-părți în sumă de 82 250 de euro în 20 rate, conform graficului până la 17 august 2013, iar ratele 19 și 20 - la momentul privatizării spațiului indicat la pct. 4.1.

A menționat Josan Valeriu că în vederea executării obligațiilor ce reieșiau din precontractul de vânzare-cumpărare din 28 iunie 2011, a achitat integral lui Perciun Roman prețul cotei-părți în termenele stabilite prin acordurile adiționale, a stins obligațiile restante ale SC „Trei Tigri” SRL față de creditorii săi, precum și a privatizat spațiile luate în locațiune conform contractului nr. 39 din 01 iunie 2002. Astfel, și-a executat în totalitate obligațiile contractuale, fapt confirmat prin recipisele semnate de către părât, care, însă, s-a eschivat de la autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a cotei-părți de 50 % din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL. În acest sens, prin somația din 21 ianuarie 2014, recepționată de către Perciun Roman la 22 ianuarie 2014, Josan Valeriu a solicitat prezentarea ultimului la data de 28 ianuarie 2014, ora 10.00, la biroul notarului public Rudco Valeriu pentru autentificarea contractului de vânzare-cumpărare, însă la data stabilită părâtul nu s-a prezentat.

A susținut reclamantul că este în imposibilitate de a dobândi dreptul de proprietate asupra cotei-părți de 50 % din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL, deoarece conform pct. 2.2 din precontractul din 28 iunie 2011, cumpărătorului i se transmite cota-parte la data autentificării contractului de vânzare-cumpărare.

A solicitat recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare a cotei-părți de 50 % din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL încheiat între Perciun Roman și Josan Valeriu, ce constituie temei de înregistrare a modificărilor în Registrul de stat al persoanelor juridice, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău, acțiunea a fost admisă integral; a fost declarat valabil contractul de vânzare-cumpărare încheiat la 28 iunie 2011 între Perciun Roman și Josan Valeriu a cotei-părți a capitalului statutar al SC „Trei Tigri” SRL, ce constituie temei de înregistrare a modificărilor în Registrul de stat al persoanelor juridice; s-a încasat din contul lui Perciun Roman în beneficiul lui Josan Valeriu suma de 1505 lei cu titlu de cheltuieli de judecată și în beneficiul statului - taxa de stat în sumă de 24 000 de lei.

Prin încheierea din 10 februarie 2015 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău, a fost respinsă cererea lui Perciun Roman privind corectarea greșelii strecurate în hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău.

Prin încheierea din 03 aprilie 2015 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău, a fost respinsă cererea lui Perciun Roman privind explicarea hotărârii din 08 septembrie 2014 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău.

Prin încheierea din 07 aprilie 2015 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău, a fost admisă parțial cererea lui Perciun Roman privind corectarea greșelii strecurate în

hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău și corectată greșeala admisă în partea motivată a hotărârii cu înlocuirea sintagmei din pagina 5, aliniatul 5 „întru executarea contractului” cu sintagma „întru executarea precontractului” și ulterior după text. În rest, cererea a fost respinsă.

Prin decizia din 15 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Perciun Roman și a fost menținută hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău și încheierile din 10 februarie 2015, 03 aprilie 2015 și 07 aprilie 2015 ale aceleiași instanțe.

La 29 septembrie 2016 Perciun Roman a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 15 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 08 septembrie 2014 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 10 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Perciun Roman, a fost casată decizia din 15 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău și cauza a fost restituită pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia din 10 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Perciun Roman, a fost casată hotărârea din 08 septembrie 2014 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău și a fost pronunțată o hotărâre nouă de respingere a acțiunii.

La 22 august 2018 Josan Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei din 10 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat aplicarea eronată a normelor de drept material. În opinia recurentului, sunt neîntemeiate concluziile instanței de apel, potrivit cărora nu a fost respectată forma autentică a contractului, deoarece obiectul litigiului este constatarea valabilității contractului din motiv că Perciun Roman a primit executarea și se eschivează de la autentificarea lui notarială.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău la data de 25 iulie 2018 a expedit prin poșta electronică în adresa recurentului copia deciziei integrale. Prin urmare, recursul declarat la 22 august 2018 se consideră în termen.

Examinând argumentele invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul este în drept, să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele cauzei s-a constatat că la 28 iunie 2011 Josan Valeriu a încheiat, în calitate de cumpărător, cu Perciun Roman, în calitate de vânzător, precontractul (antecontractul) de vânzare-cumpărare a cotei părți a capitalului statutar, prin care ultimul s-a obligat să-i vândă primului cota-parte de 50% din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL, la prețul de 100 000 de euro, care va fi achitat conform graficului stabilit în pct. 3.1 din precontract.

Ulterior, părțile precontractului au semnat un șir de acorduri, prin care au modificat suma tranzacției și perioada de achitare.

De asemenea, părțile au convenit, că după respectarea de către cumpărător a obligațiilor sale, ambele părți contractante se vor prezenta la notar pentru autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a 50% din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL, cu înregistrarea lui ulterior în Registrul de stat al persoanelor juridice.

Reclamantul a pretins în acțiune că și-a îndeplinit pe deplin obligațiile specificate în antecontract, dar vânzătorul a refuzat să se prezinte la notar pentru a autentifica contractul sus-numit.

Urmare a acestui fapt intimatul (cumpărătorul), făcând uz de prevederile art. 213 alin. (2) Cod civil, s-a adresat în instanță cu prezenta acțiune, solicitând recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare a 50% din capitalul statutar al SC „Trei Tigri” SRL, cu producerea efectelor juridice corespunzătoare, constituind temei de înregistrare a modificărilor respective în Registrul persoanelor juridice.

Instanța de fond examinând acțiunea, a constatat valabilitatea contractului numit și a decis că acesta constituie temei pentru înregistrarea modificărilor corespunzătoare.

Instanța de apel a considerat neîntemeiate concluziile primei instanțe și în motivarea pretențiilor sale a indicat că reclamantul a făcut referire, în principal, la prevederile art. 213 Cod civil. Colegiul, însă, a constatat că această normă nu poate fi aplicată speței și contractul de vânzare-cumpărare nu poate fi recunoscut valabil, deoarece el nu a fost întocmit în corespundere cu cerințele legale de formă obligatorii prevăzute de lege pentru asemenea categorie de acte juridice. Or, pentru contractele (inclusiv și antecontractele) de înstrăinare a cotelor părți sociale a unei societăți cu răspundere limitată, acest act juridic urmează a fi autentificat notarial obligatoriu, pentru a produce efecte juridice.

Totodată, instanța de apel a menționat că art. 213 alin. (2) Cod civil indică că dacă una dintre părți a executat total sau parțial actul juridic pentru care se cere formă autentică, iar cealaltă parte se eschivează de la autentificarea lui notarială, instanța de judecată are dreptul, la cererea părții care a executat total sau parțial actul juridic, să îl declare valabil dacă el nu conține elemente care contravin legii. Astfel, norma numită condiționează posibilitatea de declarare a valabilității contractului de către instanța de judecată în condițiile acestei norme, iar actuala speță nu respectă această condiție, deoarece actul juridic, a cărui valabilitate se solicită a fi recunoscută, este unul ce conține elemente care contravin legii.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din raportul juridic creat în speță, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, fără a verifica legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile stabilite de lege.

În acest context, instanța de recurs ține să menționeze că instanța de apel la rejudecarea apelului nu a ținut cont de indicațiile instanței de recurs expuse în decizia de trimitere spre rejudecare a pricinii din 10 martie 2017 și anume, contrar indicațiilor instanței de recurs, instanța de apel, concluzionând asupra netemeinicii acțiunii și asupra concluziilor primei instanțe, nu a verificat dacă Josan Valeriu și-a executat pe deplin obligațiile asumate prin precontractul de vânzare-cumpărare a cotei-părți din capitalul social al SRL "Trei Tigri" din 28 iunie 2011, așa cum se pretinde în acțiune. Instanța de apel și-a motivat soluția prin prisma nerespectării formei autentice a contractului, neverificând dacă precontractul întrunește clauzele și condițiile de valabilitate a contractului, dacă obligațiile contractuale asumate au fost executate în totalitate prin achitarea prețului în termenele și în modul stabilit.

Or, în ședințele de judecată anterioare reprezentanții părților au dat declarații contradictorii, veridicitatea cărora urma a fi verificată nemijlocit prin studierea amănunțită a probelor și expunerea poziției în sensul constatat.

În conformitate cu art. 213 alin. (2) Cod civil, dacă una dintre părți a executat total sau parțial actul juridic pentru care se cere formă autentică, iar cealaltă parte se eschivează de la autentificarea lui notarială, instanța de judecată are dreptul, la cererea părții care a executat total sau parțial actul juridic, să îl declare valabil dacă el nu conține elemente care contravin legii. În cazul acesta, nu se cere autentificarea notarială ulterioară a actului juridic.

Astfel, partea care pretinde că a executat total sau parțial actul juridic poate cere instanței să îl declare valabil. Prin urmare, pentru a stabili asupra valabilității contractului, este necesar primordial de a verifica dacă solicitantul a executat actul juridic.

Astfel, odată ce au fost prezentate probe, precum că Josan Valeriu a stins obligațiile asumate, acestea urmau a fi supuse examinării nu doar enumerării lor și a se expune dacă acestea au fost achitate anume conform precontractului.

Însă, instanța de apel, având obligația a se expune asupra legalității hotărârii primei instanțe, s-a redus doar în a specifica că actul juridic semnat de părți nu a îmbrăcat forma obligatorie impusă de lege pentru asemenea acte juridice, adică nu a fost autentificat notarial, apreciindu-l din acest considerent că conține elemente care contravin legii.

La acest aspect, instanța de recurs, menționează ca fiind eronate concluziile instanței de apel, or anume din considerentul eschivării părții adverse de a autentifica actul juridic, reclamantul a acționat în judecată.

Astfel, instanța de apel nu a tratat sub nici o formă erorile constatate anterior de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată, că decizia instanței de apel trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în proces, și să răspundă în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de apelant și intimat (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) 5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea justiției adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28 februarie 1984).

Astfel, formulările din conținutul deciziei trebuie să corespundă exigențelor de corectitudine, certitudine, deplinătate, claritate, consecutivitate, logică, elocvență, lipsă de rezerve (necondiționalitate), oficialitate și relevanță.

Atunci, când instanța de apel, examinează apelul și adoptă o decizie, prin care casează hotărârea primei instanțe (total sau parțial) cu adoptarea unei noi soluții, urmează a ține cont de faptul, că este obligată să examineze cauza, în limita pretențiilor reclamantului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În speță, prezintă relevanță și art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, care stipulează că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei.

La caz, sunt incidente și prevederile art. 25 alin. (1) Cod de procedură civilă, care reglementează că, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

În asemenea împrejurări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că contrar normelor sus-citate, instanța de apel, nu a dat apreciere tuturor probelor din materialele cauzei și a examinat superficial cauza, în raport cu cele invocate.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a dat apreciere per ansamblu, atât explicațiilor participanților la proces, cât și înscrisurilor anexate la dosar, cu toate că indisolubil la caz, urmau a fi reținute aceste aspecte.

În această ordine de idei este cert că omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, indică direct la examinarea superficială a cauzei, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

Distinct de cele relatate, la caz, se constată că de fapt instanța de apel a examinat superficial cauza civilă, adoptând o decizie neconvingătoare și fără argumentare clară, aprecierea probelor dată de instanța judecătorească fiind arbitrară și duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar instanța de recurs este în imposibilitatea de a înlătura neajunsurile invocate supra.

Având în vedere circumstanțele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, or, toate circumstanțele invocate raportate la normele juridice respective nu pot fi înlăturate de instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Josan Valeriu.

Se casează decizia din 10 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Josan Valeriu împotriva lui Perciun Roman cu privire la declararea valabilității actului juridic și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru